

DOPORUČENÍ ČESKÉ VAKCINOLOGICKÉ SPOLEČNOSTI ČLS JEP K OČKOVÁNÍ PROTI CHŘIPCE

10. června 2021

Tímto se nahrazuje doporučení z 21. 9. 2020

Východiska

Chřipka je infekční onemocnění dýchacích cest způsobující vysokou morbiditu a mortalitu. Každoročně je viry chřipky infikováno 5-15 % obyvatel. Nejvyšší mortalitu, riziko rozvoje komplikací a hospitalizace mají senioři a osoby jakéhokoliv věku s vybranými chronickými onemocněními. Chřipka v těhotenství, zejména v průběhu prvního trimestru, může výrazně ohrozit plod a zvyšuje také riziko předčasného porodu. Vysoké riziko rozvoje komplikací a hospitalizace mají také děti do 5 let věku. V dětských věkových skupinách bývá hlášena také nejvyšší incidence chřipky. Každoročně se nakazí až 20 % dětí, které se významně uplatňují v přenosu chřipkových virů v populaci, protože mohou vylučovat virus déle než dospělí. V České republice každoročně umírají v důsledku chřipky stovky až více než tisíc lidí, nejčastěji ve vyšších věkových skupinách. Ojedinele dochází k úmrtí i v dětském věku. Riziko rozvoje komplikací i úmrtí ve všech věkových skupinách zvyšuje přítomnost chronických onemocnění. Nemocný je ohrožen jak vlastním klinickým průběhem chřipky, tak dekompenzací chronických onemocnění. Zemřít ale mohou dospělí i děti bez přítomnosti rizikových faktorů.

Vakcinace proti chřipce snižuje u očkovaného riziko onemocnění chřipkou, rozvoje komplikací a dekompenzace základního onemocnění, včetně rizika úmrtí. Nepřímým efektem může očkování chránit i blízké rizikové kontakty očkovaného.

Indikace k očkování

Česká vakcinologická společnost doporučuje **každoročně očkovat všechny osoby proti chřipce**. S ohledem na známé rizikové faktory jako je věk, zdravotní stav nebo profese, pak doporučuje očkovat **zejména** tyto osoby:

1. Dospělé ve věku 50 let a více
2. Děti ve věku 6 měsíců až 5 let
3. Všechny osoby od 6 měsíců věku (děti i dospělé), které mají faktory zvyšující riziko komplikovaného průběhu chřipky. K rizikovým faktorům patří tato onemocnění:
 - a. Chronická onemocnění plic a dýchacích cest, včetně bronchiálního astmatu a poruch respiračních funkcí (průdušek a plic, např. po poranění mozku, míchy, v důsledku křečových stavů nebo dalších neurologických či svalových poruch).
 - b. Chronická onemocnění srdce a cév.
 - c. Chronická neurologická onemocnění, včetně epilepsie, dětské mozkové obrny, neuromuskulárních a neurodegenerativních onemocnění.
 - d. Primární a sekundární poruchy imunity, včetně onkologických onemocnění, autoimunitních onemocnění a imunosupresivní terapie.
 - e. Chronická onemocnění ledvin, včetně nefrotického syndromu a chronického renálního selhání.
 - f. Chronická onemocnění jater.
 - g. Chronická metabolická onemocnění, včetně diabetes mellitus.
 - h. Obezita.

4. Těhotné ženy v kterékoliv fázi těhotenství a ženy, které plánují těhotenství během chřipkové sezóny (cílem je ochrana těhotné ženy a ochrana kojence v prvních šesti měsících života, kdy nemůže být sám očkovan).
5. Všechny zdravotnické pracovníky (cílem je ochrana zdravotníků při výkonu jejich povolání a současně ochrana pacientů, kteří jsou v jejich péči a mnohdy mají rizikové faktory zvyšující riziko komplikovaného průběhu chřipky).
6. Klienty a zaměstnance zařízení sociální péče, dlouhodobé lůžkové péče, domovů pro seniory, domovů pro osoby se zdravotním postižením, domovů se zvláštním režimem a podobných zařízení.
7. Ostatní osoby (včetně dětí), které jsou v blízkém kontaktu s jedinci uvedenými v bodech 1-4.

Dostupné očkovací látky

V České republice jsou dostupné tetravalentní inaktivované vakcíny proti chřipce (Inactivated Influenza Vaccine - IIV4) a od sezóny 2021/2022 tetravalentní živá atenuovaná vakcína proti chřipce (Live Attenuated Influenza Vaccine - LAIV4) ve formě suspenze pro nosní sprej.

Jedinou kontraindikací IIV4 je anafylaktická reakce na předchozí dávku vakcíny. Všechny osoby starší 6 měsíců věku bez přítomnosti této kontraindikace mohou být očkované IIV4.

Tetravalentní živou atenuovanou vakcínu proti chřipce mohou být očkované zdravé osoby ve věku 2-17 let (ve věku od 24 měsíců do méně než 18 let).

Kontraindikacemi LAIV4 jsou:

- Věk <24 měsíců a ≥ 18 let.
- Hypersenzitivita na látky obsažené ve vakcíně, těžká alergická reakce (např. anafylaxe) na vejce nebo na vaječné bílkoviny.
- Terapie salicyláty.
- Použití u dětí ve věku 2-4 roky s astmatem nebo s pískoty v anamnéze v posledních 12 měsících, těžké astma nebo probíhající exacerbace astmatu.
- Použití u dětí a mladistvých s klinickou imunodeficiencí v důsledku svého zdravotního stavu nebo v důsledku imunosupresivní léčby.
- Kontakt s těžce imunokompromitovanou osobou následujících 14 dnů po očkování
- Těhotenství a kojení.

Termín očkování a počet dávek

Očkování proti chřipce se z důvodů změn cirkulujících kmenů chřipky a poklesu postvakcinační i postinfekční imunity doporučuje provádět každoročně.

Děti, které jsou mladší než 9 let a nebyly v minulosti proti chřipce očkované, se očkují 2 dávkami stejné vakcíny v minimálním intervalu 4 týdnů mezi dávkami. Všichni ostatní (děti i dospělí) se očkují 1 dávkou. Všechny děti se očkují plnou dávkou (0,5 ml) IIV4 vakcíny, pokud SPC vakcíny nestanovuje jinak. V případě intranazální vakcíny se podává 0,1 ml do každé nosní dírky (celkem 0,2 ml).

Ideální dobou k očkování jakoukoliv chřipkovou vakcínou je říjen až prosinec. Cílem je zachovat optimální účinnost vakcíny proti chřipce po celou dobu trvání chřipkové epidemie. Očkování pro sezónu 2021/2022 je třeba zahájit od září, ihned po dostupnosti očkovacích látek s cílem dosažení co nejvyšší proočkovanosti. Zejména u dětí, kde lze očekávat začátek cirkulace chřipkových virů již v prosinci, je vhodné očkovat co nejdříve. Děti a dospělí, u nichž očkování neproběhlo ani do konce

prosince, je možné očkovat i později. Imunitní odpověď po očkování u starších osob je modifikovaná a může být kratší, proto zejména u těchto osob může být očkování v pozdějším období přínosné.

Simultánní aplikace s ostatními vakcínami

Očkovat proti chřipce je možné současně s jakoukoli jinou vakcínou. IIV4 vakcínu proti chřipce je možné aplikovat v jeden den, do odlišných míst, spolu s vakcínou proti onemocnění covid-19. LAIV4 vakcínu je možné simultánně aplikovat s živou, atenuovanou vakcínou proti spalničkám, příušnicím, zarděnkám, planým neštovicím.

Organizace očkování

Očkování se doporučuje důsledně plánovat v jiných ordinačních hodinách než pro akutně nemocné pacienty, aby nedocházelo ke kontaktu zdravých a nemocných. Očkování se neprovádí u osob, které jsou v karanténě nebo izolaci pro onemocnění covid-19. Případná nepoznaná inkubační doba onemocnění covid-19 u osoby bez klinických známek onemocnění není kontraindikací očkování.

Profesní očkování

Očkování proti chřipce u pracovníků ve zdravotnictví a v zařízeních sociálních služeb přináší kromě individuální ochrany jednotlivce a jeho okolí také významné snížení rizika absence těchto pracovníků v případě onemocnění chřipkou v době očekávané zvýšené zátěže zdravotnictví a sociálních služeb v době chřipkové epidemie. Podobně očkování osob pracujících ve velkých kolektivech snižuje riziko šíření chřipky v zaměstnání a minimalizuje dopady pracovních absencí v době každoroční chřipkové epidemie.

S cílem dosažení maximální proočkovanosti proti chřipce doporučujeme zdravotním pojišťovnám plnou úhradu pro všechny zájemce o očkování.